

Södertörns Högskola

Kompletterande lärarutbildning, 60 p

AUO3, Examensarbete

Vt 2006

*Integrering av svenskämnet och karaktärsämnen på
gymnasieskolans yrkesförberedande program. En metod
för att anpassa svenskämnet till elevernas programval.*

Författare: Charlotta Thyren

Handledare: Boel De Geer

Abstract

This essay is about integration of theoretical subjects and practical subjects at the vocational training education in a Swedish Upper secondary school. The purpose of the essay was to examine if integration of the subjects increases the students' motivation for, interest in and knowledge of the subject Swedish. Other purposes were to examine how the teachers organize their teaching of Swedish in order to adjust it to the students' interests and to examine the students' attitude towards Swedish as a subject.

The essay also describes the recent development of the vocational training education of Swedish Upper secondary school and presents theories about learning and other examinations about teaching of theoretical subjects at the vocational training education.

The examination carried through with a questionnaire which was distributed to the students at three programs at the school and interviews with the headmaster and two teachers. The result of the study showed that a small majority of the students believe that integration increases their motivation in and knowledge of Swedish. A small majority of the students did *not* believe that integration increase their interest in Swedish. Most students think that Swedish is an important subject and a majority are positive to an adjustment of the subject so that it will integrate more with the education as a whole.

Key Words: Upper secondary school, vocational training education, integration of theoretical subjects and practical subjects, Swedish

Nyckelord: Gymnasieskolans yrkesförberedande program, ämnesintegrering, svenskämnet, Gymnasieskolan 2007

Innehållsförteckning

Abstract

Förord

1. Inledning.....	6
1.1 Syfte och frågeställningar.....	6
1.2 Hypotes.....	7
2. Bakgrund.....	7
2.1 Utvecklingen av yrkesförberedande program.....	7
2.2 Gymnasieskolan 2007.....	9
2.3 Idéskola för yrkesutbildning.....	9
2.4 Svenskämnet.....	10
3. Teoretisk bakgrund.....	11
3.1 Motivation en förutsättning.....	12
4. Tidigare forskning.....	13
5. Material.....	16
5.1 Skolan.....	16
5.1.1 De undersökta programmen.....	18
5.1.2 Elprogrammet	18
5.1.3 Industriprogrammet	18
5.1.4 Fordonsprogrammet	19
6. Metod.....	19
6.1 Enkät.....	20
6.2 Intervjuer.....	20
7. Resultat.....	21
7.1 Enkät.....	21
7.1.1 Skillnader mellan programmen.....	24
7.2 Intervju med rektorn.....	24
7.3 Intervju med lärare.....	25
8. Diskussion.....	28
8.1 Resultat av enkäten.....	28

8.2 Allmän diskussion.....	29
8.3 Avslutande reflektioner.....	32
8.4 Vidare forskning.....	33
9. Sammanfattning	34

Referenslitteratur

Bilaga 1

Bilaga 2

Förord

Under min verksamhetsförlagda utbildning som lärarstuderande under hösten 2005, på en gymnasieskola i en av Stockholms grannkommuner, mötte jag elever på elprogrammet. En stor andel av dem hade låg motivation och lite intresse för svenskämnet. De tyckte inte att det var relevant för dem. Jag funderade på hur man kan få svenskämnet att kännas viktigt för dessa elever. I de moment där inslag ur deras karaktärsämnen användes i undervisningen upplevde jag att de blev mer engagerade och intresserade. Denna upptäckt blev grunden till undersökningen i den här uppsatsen.

Som blivande svensklärare anser jag att språk är oerhört viktigt för alla människor, men innehållet i svenskämnet behöver inte vara likadant utformat för alla elever. Det viktiga är att alla elever får känna att de kan ha nytta av svenskämnet vad de än väljer för yrke.

Läroplanerna uttrycker också att läraren ska ta hänsyn till olika elevers förutsättningar och intressen. Alla elever ska nå målen, men detta kan göras på olika sätt.

1. Inledning

Elever på gymnasieskolans yrkesförberedande program är svagare i kärnämnen och de yrkesförberedande programmen har en större andel icke godkända elever i svenskämnet än elever på studieförberedande program. Detta visar undersökningar och statistik, som presenteras nedan. (Hellsten & Prieto, 1998, Skolverket, 2006 a) Detta kan bero på en rad olika faktorer. En av dem är att många elever på yrkesförberedande program kommer från hem utan studietraditioner och har lite vana i att läsa och skriva och är mer intresserade av yrkesämnena och praktiskt arbete i skolan, än av de teoretiska kärnämnen.

Svenskämnet är ett mycket viktigt kärnämne. Språk och kommunikation är centralt i vårt samhälle och viktigt för varje individ. Språk ger också människor en identitet och är ett medel för att uttrycka känslor och upplevelser. Att förmedla detta till eleverna och få dem att bli engagerade i ämnet så att deras språkliga och personliga utveckling gynnas, är en av skolans viktigaste uppgifter.

Ett sätt att försöka öka elevernas intresse och motivation när det gäller kärnämnen på gymnasieskolans yrkesförberedande program är att arbeta *ämnesintegrerat*. Detta innebär att kärnämnen och karaktärsämnen samverkar i undervisningen. Genom att elevernas yrkesämnen integreras i svenskundervisningen kan det upplevas som mer meningsfullt och mindre tråkigt för eleverna. Denna arbetsmetod används på gymnasieskolan, där jag gjorde min verksamhetsförlagda utbildning och förespråkas också i de undersökningar som presenteras nedan. Med de förändringar som ska ske i gymnasieskolan 2007 betonas också samverkan mellan kärnämnen och karaktärsämnen för att göra utbildningen mer tillgänglig för eleverna på yrkesförberedande program. (Skolverket, 2006 b)

1.1 Syfte och frågeställningar

Syftet med denna uppsats är att undersöka hur arbetet med ämnesintegrering av kärnämnen och karaktärsämnen ser ut på gymnasieskolan, där jag gjorde min verksamhetsförlagda utbildning. Uppsatsen fokuserar på ämnet svenska och undersöker vidare hur några svensklärare på skolan, som en del av arbetet med ämnesintegreringen, lägger upp sin undervisning i svenskämnet för att anpassa det till elevgruppen. Den centrala frågeställningen

är om ämnesintegrering påverkar elevernas motivation och kunskaper i och intresse för ämnet svenska.

Ett ytterligare syfte är att undersöka vilka faktorer som behövs för att ämnesintegrering ska fungera och om ämnesintegrering är en orsak till förbättrade studieresultat hos eleverna.

Vidare består uppsatsen av en undersökning om elevers inställning till svenskämnet.

Uppsatsens frågeställningar är följande:

- Kan ämnesintegrering öka elevernas motivation och kunskaper i och intresse för ämnet svenska?
- Hur anpassar svensklärarna på skolan sin undervisning till elevgruppen?
- Vilka förutsättningar behövs enligt lärare och skolledare för att ämnesintegrering ska fungera?
- Är ämnesintegrering en faktor i skolans ökade popularitet och elevernas förbättrade studieresultat?
- Vad har eleverna för inställning till svenskämnet?

1.2 Hypotes

Min hypotes är att ämnesintegrering och samverkan mellan karaktärsämneslärare och kärnämneslärare ökar elevernas motivation och kunskaper i och intresse för ämnet svenska.

Om innehållet i svenskämnet anpassas efter elevernas yrkesval och ämnet i olika uppgifter integreras med ett karaktärsämne som de är intresserade av, så är det troligt att eleverna tycker att det blir mer intressant och lättare med svenska. Då borde deras intresse för ämnet öka. Med ökad motivation och intresse så borde i sin tur elevernas kunskaper öka, då de lägger ner mer arbete på sitt lärande.

2. Bakgrund

2.1 Utvecklingen av yrkesförberedande program

År 1991 föreslog regeringen en reformering av gymnasieskolan. De tidigare tvååriga yrkeslinjerna skulle bli treåriga. Dessutom skulle de bli *yrkesförberedande*. Ett av syftena var att ge eleverna bättre möjligheter att studera vidare. De skulle inte endast utbildas till ett yrke.

Den nya gymnasieskolan skulle tillmötesgå samhällets och arbetslivets krav på en bred och komplex utbildning. (Skolöverstyrelsen 1990, s.1)

I 1994 års läroplan för de frivilliga skolformerna, Lpf 94, står det om de nya kraven i arbetslivet: ”Genom studierna skall eleverna skaffa sig en grund för livslångt lärande. Förändringar i arbetslivet, ny teknologi, internationaliseringen och miljöfrågornas komplexitet ställer nya krav på människors kunskaper och sätt att arbeta”. (Skolverket, 2006, c)

Viveca Lindberg (2003) skriver i *Yrkesutbildning i omvandling. En studie av lärandepraktiker och kunskapstransformationer* om gymnasieskolans yrkesförberedande program. Hon menar att det är kärnämnens undervisningen som har fått mer utrymme i omvandlingen av de yrkesförberedande programmen. Kärnämnen får representera de nya kunskaper som eleverna behöver i samhället och i arbetslivet, och vara de som står för förmågan att lösa problem och tänka abstrakt. Att inte andra ämnen anses kunna bidra med dessa kunskaper är ett problem. Dessutom är inte kärnämnen utformade för eleverna på yrkesförberedande program, utan de har utvecklats i en studieförberedande skoltradition, där också de flesta lärare har utbildats. (2003, s. 36-37)

I Skolverkets rapport *Gymnasieskola för alla... andra. En studie om marginalisering och utslagning i gymnasieskolan* (Hellsten & Prieto, 1998) som bygger på några av Skolverkets undersökningar och rapporter, diskuteras vilka grupper av elever som främst riskerar att inte klara av gymnasieskolan och vad detta kan bero på. Hellsten och Prieto konstaterar att de yrkesförberedande programmen har fler avhopp än studieförberedande program. Rapporten redovisar att ett misslyckande inte behöver bero på elevens sociala förhållanden och skolsvårigheter. Det kan också bero på att skolan inte kan anpassa sin undervisning till eleven. En orsak till marginalisering är, liksom Lindberg (2003) konstaterar, kärnämnenas utformning som inte passar eleverna på yrkesförberedande program. (1998, s.5-7)

En annan orsak till att många elever på yrkesförberedande program misslyckas är för att dessa program har lägre status i samhället och därmed också i elevernas ögon. Detta är i sig en bidragande orsak till att eleverna har lägre betyg än de på studieförberedande program, både i kärnämnen och karaktärsämnen. Gymnasiereformen medförde att undervisningen i

yrkesämnen minskades och den i de teoretiska ämnena ökade. På detta sätt befäste skolan de studieförberedande programmens höga status. (1998, s.45)

Det finns, menar Hellsten och Prieto, två olika kulturer i gymnasieskolan, en akademisk studietradition och en knuten till yrkesliv och praktik. Eleverna på yrkesförberedande program är först och främst intresserade av karaktärsämnena. Om skolan tydligt skiljer på karaktärsämnena och kärnämnena så förstärker man elevernas ointresse i de senare. (1998, s.55-56)

2.2 Gymnasieskolan 2007

I april 2004 överlämnade regeringen *Proposition 2003/04:140* till riksdagen. I denna förespråkades en samverkan mellan kärnämnen och karaktärsämnen på de yrkesförberedande programmen för att göra innehållet i utbildningen mer relevant för eleverna.

Kärnämnesundervisningen borde också präglas av inriktningen i det program som eleven går på. Detta var en satsning för att öka studieresultaten hos eleverna i kärnämnena och en början till de förändringar av gymnasieskolan som kommer att träda i kraft 1 juli, 2007. (Skolverket, 2006 d)

Gymnasieskolan 2007 består av *elva steg* med syftet att utveckla den nuvarande gymnasieskolan. De ska ge tydligare helhet och sammanhang i utbildningen. (Skolverket, 2006, e) Ett av de elva stegen är *Samverkan mellan kärnämnen och karaktärsämnen*. Detta innebär att de nya kursplanerna ska uppmuntra till ämnesintegrering och *infärgning* ska prägla kärnämnenas undervisning, så att eleverna lättare når målen. (Skolverket, 2006 b) **Infärgning innebär att man i** undervisningen använder inslag av andra ämnen som intresserar eleverna. På yrkesförberedande program används således karaktärsämnets innehåll som arbetsmaterial i kärnämnet. Detta skapar en helhet. (Rudhe, 1996, s. 29)

2.3 Idéskola för yrkesutbildning

En del av satsningen på att utveckla samverkan mellan kärnämnen och karaktärsämnen på de yrkesförberedande programmen står *Myndigheten för skolutveckling* och

*Yrkesutbildningsdelegationen*¹ för. De har startat ett nätverk av skolor i hela landet med yrkesförberedande program, med målet att höja yrkesutbildningens kvalitet och måluppfyllelse. Dessa skolor kallas *idéskolor* och syftet är att de ska växla erfarenheter och idéer när det gäller arbetsmetoder och organisation i undervisningen och på skolan. (Yrkesutbildningsdelegationen, 2006 a)

En idéskola ska ha hög status, både bland lärare och elever. Dess utbildning ska ständigt utvecklas och förbättras och skolan ska arbeta med att skapa lika förutsättningar för alla elevgrupper i gymnasieskolan. (Yrkesutbildningsdelegationen, 2006 b) Ett av utvecklingsområdena är *Integration av kärnämnen och karaktärsämnen* med målet att integrera kärnämnen i karaktärsämnesundervisningen och se till att kärnämnenas innehåll anpassas till programmets inriktning. (Yrkesutbildningsdelegationen, 2006 c)

2.4 Svenskämnet

I kursplanen för ämnet svenska står det att dess *syfte* är att stärka elevernas identitet, både den personliga och den kulturella. Det ska också stärka elevernas förmåga till kommunikation med andra människor. Genom språk - och litteraturstudier kan eleverna utveckla sin kreativitet, förmåga att ta ställning i olika frågor, analysera, värdera och granska kritiskt. Genom att läsa litteratur får eleverna insikt i olika sammanhang och kulturer. (Skolverket, 2006 f)

Målet med svenskämnet är att eleverna ska förstå att språk är viktigt för en människas identitet. Eleverna ska utvecklas så att de kan uttrycka sig i tal och skrift i olika sammanhang och genom detta kunna ta kontakt med och påverka sin omgivning. Detta är viktigt för att kunna delta i samhället. Andra mål är att elevernas ska se en helhet och sammanhang i sin utbildning och att de ska kunna använda sin kommunikativa förmåga i ämnesområden inom det aktuella programmets inriktning. Läraren ska i ämnet ”ta hänsyn till de språkliga sammanhang som är väsentliga för den valda studieinriktningen”. (Skolverket, 2006 f)

---

¹ Yrkesutbildningsdelegationen är tillsatt av regeringen för att arbeta med att utveckla gymnasieskolans yrkesförberedande program i samarbete med arbetslivet
(<http://www.yrkesutbildningsdelegationen.se/om/index.shtml> 2006-05-23)

Per Olov Svedner (1999) skriver i *Svenskämnet och svenskundervisningen – närbilder och helhetsperspektiv* om att svenskämnet både handlar om språkutveckling och personlig utveckling. Till den senare kan litteraturen bidra. Litteratur ger eleverna kunskaper om livet, erfarenheter av olika människors liv, problem, och tankar och olika miljöer. Detta kan de sedan jämföra med sina egna erfarenheter och ta ställning i olika frågor som tas upp. Detta leder förhoppningsvis till en medvetenhet om livet och en förmåga till kritisk analys. Det är dock viktigt att den litteratur eleverna får läsa, är intressant för dem. Om de inte känner lust i sin läsning, så ges inte tid för reflektion kring det som tas upp ovan. (Svedner, 1999, s. 41-42)

Bengt Brodow (1996) gör i *Perspektiv på svenska, del 1 Helheten* en tolkning av hur svenskämnet bör fungera i enlighet med läroplanerna. Undervisningen ska formas efter elevernas intressen och förutsättningar. Den ska se till att eleverna förstår vilka språkfärdigheter de behöver i sina kommande yrken. Ett ytterligare mål med ämnet är att arbeta emot språkklyftor i samhället, dvs. ge eleverna en bred språklig uttrycksförmåga. Ämnet ska vidare ge eleverna en tro på sin egen språkförmåga att kommunicera i olika sammanhang. Det ska också motivera eleverna att fortsätta med läsning och vidareutveckling av sitt språk efter det att skolan är avslutad. (1996, s.40-41)

Brodow skriver också om didaktiken i svenskämnet. Liksom i andra skolämnen, handlar den om *vad* som ska läras ut, *hur*, dvs. på vilket sätt, *varför* (samhällets krav och ämnets syfte) och till *vem/vilka*, dvs. till vilka elever. Man måste då utgå från elevernas förutsättningar när det gäller studier, erfarenheter, framtidsplaner och hemmiljöer. (1998, s.13-15)

Det är viktigt att som lärare ställa sig frågan för vilket samhälle och för vilket yrke man utbildar sina elever. Det är dock svårt att veta hur samhällets krav på kunskap kommer att se ut i framtiden. Det viktigaste är därför, enligt Brodow, att man frågar sig om undervisningen ökar elevernas språkliga och kulturella kompetens. (1998, s.50)

3. Teoretisk bakgrund

En person som har haft en betydande roll inom pedagogiken in i vår tid är filosofen och pedagogen John Dewey (1859-1952). Han kritiserar i sina verk skolans oförmåga att tillgodose enskilda elevers intressen. Han anser att en anknytning till intressen i undervisningen är

nödvändigt för att lärande ska ske. Målen med undervisningen måste kännas betydelsefulla för eleverna. De måste känna att det de arbetar med i skolan är relevant för dem. Han menar att det största problemet är att skolan har ett färdigt innehåll som eleverna förväntas anpassa sig till och att individernas förmågor inte tas tillvara. Han kritiserar skolans syn på eleven som misslyckad om denne inte klarade av studierna enligt skolans villkor. (Dewey 1916/1997, s.175-176)

Deweys syn på lärande präglar också 1994 års läroplan för de frivilliga skolformerna, Lpf 94, där det står att:

”Läraren skall utgå från den enskilda elevens behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande, stärka varje elevs självförtroende samt vilja och förmåga att lära, organisera arbetet så att eleven utvecklas efter sina egna förutsättningar och samtidigt stimuleras att använda och utveckla hela sin förmåga upplever att kunskap är meningsfull och att den egna kunskapsutvecklingen går framåt.” (Skolverket, 2006 c)

Gunnar Sundgren (2005) är en av dem som har inspirerats av Dewey. I artikeln ”Klokskap och livsvisdom i stället för formell lärdom” i tidningen *Pedagogiska magasinet*, diskuterar han förhållandet mellan demokrati och utbildning. Han menar att dagens skola inte är demokratisk därför att alla elever, enligt de nationella läroplanerna måste nå samma mål. Elevers olikheter får därmed inte utrymme i skolan. Detta kan leda till utanförskap och diskriminering. Enligt honom är den viktigaste demokratifrågan att innehållet i skolans undervisning stämmer överens med elevernas intressen och behov och att det har relevans för deras liv utanför skolan. (2005, s. 42)

Sundgren refererar till Deweys tankar om att skolan inte får förmedla kunskap som ”yttre framgång”. Undervisningens värde ligger då endast i att inom utbildningssystemet klara prov och få bra betyg. Kunskap måste handla om elevers egen bildning. Sundgren menar också att ett ökat fokus på vetenskap och abstrakt tänkande underkänner människors verklighet och de föreställningar som de har fått genom sina livserfarenheter. Abstrakt teori får elever att känna att deras livserfarenheter och förståelse av omvärlden inte räknas. Skolans vetenskap kopplas inte till elevernas verklighet och liv utanför skolan. (2005/3, s.47)

I Hedin och Svensson (red.) (1997) *Nycklar till kunskap* skriver Håkan Jenner om att man inte kan skilja teori och praktik åt. För att förstå någonting måste teori och praktik integreras. Praktiken ger förståelse för hur saker och ting kan utövas och fungerar. Teorin ger en överblick och beskriver olika delar i större sammanhang. De studerande måste förstå att teori och praktik hör ihop. Målet är att man ska kunna föra in ett praktiskt exempel i teorin. (1997, s.71, 99)

1994 års läroplan för de frivilliga skolformerna, Lpf 94, uttrycker också en sammansmältning mellan teori och praktik. Läraren ska skapa balans mellan teori och praktik i undervisningen på ett sätt som gynnar elevens lärande. Läraren ska också utnyttja elevernas erfarenheter av samhällsliv och yrkesliv utanför skolan. (Skolverket 2006, c)

3.1 Motivation en förutsättning

En viktig förutsättning för lärande är, enligt Anna Hedin i Hedin och Svensson (red.) (1997), motivation. Hon delar upp den i *inre* och *yttre* motivation. Den inre baseras på lust och uppstår då man känner att det man ska lära sig är relevant för en själv. Detta medför ofta ett djupt lärande. Yttre motivation är när man istället har syftet att t.ex. få betyg eller klara ett prov. Inläringen blir då mer ytlig. (1997, s.42)

Hedin presenterar vidare några motivationsfaktorer som finns representerade i de flesta teorier på området. För att den studerande ska känna sig motiverade behöver hon eller han uppleva att kunskaperna ger nytta, relevans och stimulans. En annan viktig faktor är hur den studerande känner inför sin omgivning; lärare, studiekamrater och själva studierna. Med positiva känslor när det gäller dessa aspekter ökar den studerandes engagemang i studierna. (1997, s. 43)

4. Tidigare forskning

Lindberg (2003) undersöker hur några yrkeslärare och kärnämneslärare arbetar på gymnasieskolans yrkesförberedande program. I en studie med intervjuer och klassrumsobservationer undersöker hon hur några yrkeslärare ser på kunskap och lärande. Lärarna uttrycker att de har ett ansvar att se till att eleverna i utbildningen får mer kunskap än den som krävs för ett specifikt yrke. Arbetslivet förändras och några elever väljer andra yrken än det som programmet är inriktat på. Eleverna måste också i framtiden ha förmågan att

kunna fortbilda sig inom olika områden. Deras lärande fortsätter således även efter skolan. Därför menar yrkeslärarna att även teoretisk kunskap är viktig. (2003, s.64, 68)

Den andra studien är gjord på uppdrag av Skolverket. I den undersöks, också med intervjuer och klassrumsobservationer, hur fem kärnämneslärare på yrkesförberedande program arbetar. Kriteriet var att deras arbeten skulle statuera goda exempel. Lärarna använde i sin undervisning yrkestexter, skoltexter (kompendier, stenciler) och journalistiska texter. De utarbetade infärgade elevuppgifter där eleverna får skriva rapporter och arbetsbeskrivningar. Texterna som kärnämneslärarna arbetade med i sin undervisning var texter producerade av lärare, skrivna *för* undervisning på yrkesprogrammet. De var inte producerade *inom* det aktuella yrkesområdet. (2003, s.71-72)

Enligt Lindberg framkom det i studierna att teoretisk kunskap är viktigt också på yrkesförberedande program. För att klara av utbildningen och ett framtida yrkesliv, så måste eleverna kunna hantera och producera texter av olika slag. Med arbetslivets och samhällets utveckling förändras kraven på kunskaper på yrkesutbildningen. En ökad komplexitet i produktion kräver att man kan hantera manualer och handböcker och analysera instruktioner. Lindberg menar att yrkesutbildningen har blivit mer skriftspråklig än tidigare, vilket innebär att man måste kunna hantera olika texter. (2003, s.77)

Undersökningen visar att eleverna läste både texter producerade inom skolan och yrkestexter. En skillnad mellan dessa är att yrkestexterna inte läses på samma sätt. Skoltexter läses när ny kunskap ska läras och yrkestexter används som redskap för att klara av en arbetsuppgift. Lindberg konstaterar att en teoretisering av yrkesutbildningen således har skett på flera områden. Arbetsuppgifterna inom yrkeslivet har förändrats och blivit mer textbaserade och därmed mer abstrakta. En annan del av teoretiseringen är utökandet av kärnämnen som ska se till att eleverna får de kunskaper som arbetslivet kräver. Det är dock tveksamt, menar Lindberg, om endast de ämnen som kommer ur den studieförberedande traditionen kan ge eleverna på yrkesförberedande program de läs- och skrivförmågor som de behövs i deras framtida yrkesliv. Även yrkeslärarna, som är bekanta med yrkeslivets skriftspråk, kan hjälpa eleverna att utveckla de specifika kunskaperna som behövs när det gäller skriftspråk inom det aktuella yrkesområdet. (2003, s.78)

Elisabeth Rudhe (1996) har i *Ur nöd – lust. Samverkan mellan kärnämnen och karaktärsämnen på program med yrkesämnen* undersökt hur ett antal skolor med yrkesförberedande program arbetar med kärnämnen efter gymnasiereformen 1991. Några av arbetsmetoderna hos de undersökta skolorna består av ämnesövergripande projekt och teman, projekt som handlar om arbetslivet och infärgning i kärnämnen. Skolorna har arbetslag med synligt samarbete mellan olika lärarkategorier och lärare som visar intresse för varandras ämnen.

Ett exempel är från fordonsprogrammet på en gymnasieskola i Piteå. Där hade lärarna tidigare det mycket svårt att motivera eleverna i kärnämnen. Då föreslogs att undervisningen istället skulle utgå från elevernas intresse för bilar. Kärnämnesundervisningen flyttades ut i verkstaden, där eleverna bl.a. fick läsa instruktionsböcker på engelska. Yrkeslärare och kärnämneslärare arbetade tillsammans och ur detta växte ett gemensamt arbetslag fram. Gemenskapen blev tydlig för eleverna och karaktärsämneslärarna visade eleverna att kärnämnen är viktiga, vilket gjorde att kärnämnenas status höjdes. Detta resulterade i ett lugnare arbetsklimat med mer motiverade elever. (1996, s.10-13)

Rudhe drar slutsatsen att det viktigaste för att samarbete mellan karaktärsämneslärare och kärnämneslärare ska fungera är bra kommunikation. Denna måste också vara synlig för eleverna, så att de ser att lärarna har ett gemensamt mål för elevernas skolgång. Det måste även finnas organisatoriska förutsättningar på skolan. (1996, s.7)

Två mindre undersökningar om kärnämnesundervisningen på yrkesförberedande program är gjorda av Lars Öhman (1999) och John Wahlström (2003). Öhman undersöker i *Svenskämnet på gymnasieskolans yrkesförberedande program. Ett försök att påverka elevernas inställning till ämnet svenska* om elevernas inställning till svenskämnet påverkas positivt om undervisningen anpassas till deras intressen.

Undersökningen utfördes i två klasser i Luleå kommun. Eleverna fick under åtta veckor arbeta med uppgifter som handlade om sådant som ingick i deras intressesfär. Resultatet i undersökningen visar att elevernas inställning till svenskämnet förändrades positivt med

arbetsmetoden. De upplevde ämnet som *roligt* eller *ganska roligt* istället för, som tidigare, *tråkigt*. De upplevde också svenskämnet som lättare och fler elever ansåg att ämnet hade relevans för deras liv utanför skolan. (1999, s.10-11)

Wahlström undersöker i *Infärgning av kärnämnen på yrkesförberedande program. För att öka motivationen, förståelsen och intresset* om metoden infärgning påverkar elevernas motivation i och intresse och förståelse för kärnämnet samhällskunskap. I en klass på omvårdnadsprogrammet genomfördes två veckors undervisning utan infärgning och sedan två veckor med infärgning. Sedan genomfördes intervjuer av några elever och en enkät gavs ut i klassen. (2003, s.7)

Enkätsvaren i undersökningen visar inget säkert resultat, men intervjuerna visar en positiv attitydförändring när det gäller motivation, intresse och förståelse för ämnet samhällskunskap i samband med infärgning. Fyra av de fem intervjuade eleverna uttrycker att deras intresse och motivation för samhällskunskap har ökat. De kommenterar att det beror på att innehållet med infärgning berör deras verklighet och framtid. En av eleverna uttrycker att infärgning gör det lättare att förstå och då ökar motivationen. I Wahlströms klassrumsobservationer såg han också en tendens till att elevernas engagemang i undervisningen ökar med infärgning. Trots att undersökningen är liten, menar Wahlström att man kan se tendenser. Han konstaterar vidare att arbetet med infärgning kan göras bättre om mer tid finns. (2003, s.9-11)

5. Material

5.1 Skolan

Den undersökta gymnasieskolan har fem yrkesförberedande program; elprogrammet, fordonsprogrammet, industriprogrammet, byggprogrammet och måleriprogrammet. Av skolans 450 elever så är 95 procent pojkar. Tidigare fanns inga kärnämneslärare på skolan. Istället hade eleverna undervisning i kärnämnen i en annan skola i närheten. I början på 1990-talet skedde en förändring. Då blev undervisningen i de teoretiska ämnena förflyttad in i samma verksamhet som yrkesämnena och kärnämneslärarna kom med. Detta blev början till utvecklingen av ett samarbete mellan de båda lärarkategorierna.

Idag arbetar skolan aktivt med ämnesintegrering och arbetet är under utveckling. De olika programmen har kommit olika långt när det gäller detta. Men alla program har integrerade arbetslag, med både kärnämneslärare och karaktärsämneslärare. Nytt för 2006 är att arbetslagen har två arbetsledare, en från varje ämneskategori.

Organisation och arbete på skolan präglas av samarbete mellan kärnämneslärare och karaktärsämneslärare som också är synligt för eleverna. Ett exempel på detta är att när eleverna är på APU (arbetsplatsförlagd utbildning). Då får de besök av såväl kärnämneslärare som yrkeslärare. Vid utvecklingssamtal och på mentorstiderna är också både kärnämneslärare och karaktärsämneslärare närvarande.

Skolans popularitet har ökat och elevernas studieresultat har förbättrats under de senaste åren. Detta syns i skolans statistik. Under åren 1998 till 2005 har antalet elever med minst betyget Godkänt i kurserna svenska A och svenska B på elprogrammet, industriprogrammet och fordonsprogrammet ökat och skolans resultat ligger högre än genomsnittet för riket på alla program. (Skolverket 2006 a) En trolig orsak till de förbättrade betygsresultaten är enligt lärare på skolan det ökade antalet sökande som gör att intagningspoängen till varje program blir högre. (Personlig kommunikation, intervju med lärare på fordonsprogrammet, april 2006)

Skolan är sedan hösten 2005 en idéskola. Den blev en av de fem första skolorna att medverka i detta projekt. Skolan ansökte om att få bli idéskola på grund av dess arbete med ämnesintegrering. På yrkesutbildningsdelegationens hemsida kan man läsa om arbetet på skolan: "När man införde gemensamma arbetslag och började gå över ämnesgränserna mådde eleverna bättre och fick bättre betyg - och yrkesprogrammen fick fler sökande (numer tre sökande till varje plats, i snitt)." (Yrkesutbildningsdelegationen, 2006 d)

I presentationen av skolan finns också intervjuer, bl.a. med svenskläraren på industriprogrammet. Hon uttrycker där, att hon tror att en del i det ökade antalet sökande till skolan beror på att eleverna får "en roligare och för dem matnyttigare svenskundervisning". Eleverna får göra sådant som de vanligen inte förknippar med svenskämnet. Eleverna upplever en helhet i undervisningen när svenskämnet kopplas till verkstadens praktiska arbete. Hon menar att detta har gjort utbildningen mer populär.

Svenskläraren uttrycker också att: ”när det står att vi ska ’läsa texter’ behöver vi inte lägga lika mycket kraft på att läsa Strindberg, utan vi kan läsa manualer och instruktioner”. Hon anser att man bör veta vem Strindberg är, men man behöver inte läsa hans böcker, utan man kan t.ex. se en film istället. Eleverna får läsa skönlitteratur, men inte så många klassiker utan böcker som handlar om sådant som berör deras egen tid och egna intressen.

(Yrkesutbildningsdelegationen, 2006 d)

En stor del i ämnesintegreringen på skolan är projektarbetet. Detta är ett arbete där eleven väljer ett forskningsområde inom programmets inriktning. Arbetet startar i årskurs 2 (alla elever på skolan har gemensam start) och slutförs i årskurs 3. Både kärnämneslärare och karaktärsämneslärare är involverade i elevernas projektarbeten. Karaktärsämneslärarna godkänner projektets ämne och handleder eleverna. Kärnämneslärarna hjälper eleverna med arbetets form och ser till att de för loggbok. Sedan betygsätter de arbetena tillsammans. Syftet med projektarbetet är att eleverna ska lära sig att använda forskningsmetoder och tänka kritisk, samt att de fördjupar sina kunskaper inom programinriktningen. (Personlig kommunikation, nätverksupptakt för idéskolor, 22 mars, 2006)

Kärnämneslärarna arbetar också med miniprojekt i undervisningen. Detta innebär att eleverna får arbeta med små projekt för att lära sig vad frågeställning, problemlösning, fakta och hypotes är. Detta är en övning inför det riktiga projektet. Svenskläraren på industriprogrammet berättar att de har avsatt tid för miniprojektet som inte är obligatorisk, men där närvaron alltid är hög. Projektet har utgångspunkt i elevernas intressen och valda program. Lärarna tar exempel ur verkligheten, ofta ett arbetsmoment i verkstaden. Svenskläraren menar att eleverna blir mer engagerade när deras verklighet och intressen förs in i undervisningen och lärandet får fler dimensioner. (Personlig kommunikation, nätverksupptakt för idéskolor, 22 mars, 2006)

5.1.1 De undersökta programmen

Jag har valt att begränsa mig till att undersöka tre av skolans program; elprogrammet, industriprogrammet och fordonsprogrammet. Denna begränsning har gjorts för att arbetet annars skulle bli för stort. Det är också dessa program som, enligt lärarna på skolan, har kommit längst när det gäller ämnesintegrering. Jag har valt att lägga mest fokus på

fordonsprogrammet och därefter industriprogrammet, då det föregående har kommit längst i arbetet och elprogrammet är det program som har minst samverkan mellan ämnena. Att jag inte har begränsat mig till att endast undersöka ett program, är för att hela skolan arbetar med att utveckla arbetet med ämnesintegrering. Det är därför intressant att få med flera program i undersökningen.

5.1.2 Elprogrammet

Kärnämneslärarna på elprogrammet är inte lika mycket närvarande i den praktiska verksamheten som lärarna på industriprogrammet och fordonsprogrammet. Programmet har, som nämns ovan, inte heller kommit lika långt med ämnesintegrering. De har dock en del ämnesintegrerade uppgifter i undervisningen och de arbetar, liksom skolans övriga program med miniprojekt och projektarbete.

Några exempel på ämnesintegrerade uppgifter i svenskämnet är att eleverna i kursen *Svenska A* får skriva rapporter om ett studiebesök, som görs med både kärnämneslärare och karaktärsämneslärare. De får också skriva referat av artiklar i tidningar om och av elbranschen. I kursen *Svenska B* får de skriva instruktioner till ett praktiskt arbete inom el-ämnet som svenskläraren sedan får utföra. På det sättet förflyttas svenskämnet in i den praktiska verksamheten. Sedan får eleverna utvärdera sin instruktion och se om den var tydlig.

5.1.3 Industriprogrammet

Industriprogrammet startade arbetet med ämnesintegrering för ungefär tre år sedan. Under dessa år har det stegvis utvecklats. Svenskläraren på programmet berättar att hon för några år sedan, när hon arbetade på elprogrammet, startade ett miniprojekt tillsammans med en annan svensklärare. Detta gick ut på att eleverna får skriva ner en hypotes om resultatet av ett praktiskt arbetsmoment i verkstaden. Sedan får de se om hypotesen stämmer. De fick lära sig vad en hypotes är och testa den i praktiken. På så sätt får eleverna arbeta både med teori och praktik.

Nu har svenskläraren startat ett samarbete med en av karaktärsämneslärarna för att utforma olika ämnesintegrerade uppgifter. Hon betonar att samarbete mellan lärarkategorierna är mycket viktigt och att det måste finnas en tydlig koppling mellan teori och praktik. Tidigare

fanns det inte så mycket ämnesintegrering på industriprogrammet. Eleverna fick ett fåtal uppgifter där de t.ex. fick lära sig yrkestermer på engelska, men det var inte någonting som lärarna lade ner arbete på att utveckla. (Personlig kommunikation, april 2006)

Liksom på elprogrammet, så får eleverna skriva en instruktion, här för hur man t.ex. svetsar eller svarvar. Sedan får läraren utifrån instruktionen genomföra detta i verkstaden. Eleverna får bedöma utförandet och läraren bedömer instruktionens upplägg. På så sätt övar eleverna sitt skrivande. När eleverna själva får skriva en instruktion lär de sig hur de är strukturerade. De läser också manualer i undervisningen. Det är viktigt att de kan göra det i sitt framtida yrkesliv. (Yrkesutbildningsdelegationen, 2006 c)

5.1.4 Fordonsprogrammet

Fordonsprogrammet är det program som har kommit längst i sin verksamhet med ämnesintegrering. Alla lärare på programmet har ett synligt samarbete och arbetar tillsammans i ämnesövergripande projekt. En eftermiddag i veckan har eleverna *Kunskapsverkstad*. Då är alla lärare, både kärnämneslärare och karaktärsämneslärare närvarande. Under denna tid får eleverna arbeta med olika ämnesintegrerade projekt och teman, t.ex. yrkessvenska. Då finns också tid för studiebesök.

Några andra exempel på ämnesövergripande projekt är ett filmprojekt med temat *Bilen* för eleverna i årskurs 1 och *Projekt arbetsliv* i vilket eleverna får arbeta med temat arbetsmiljö och säkerhet tillsammans med svenskämnet i muntlig och skriftlig framställning. (Personlig kommunikation, intervju med kärnämneslärare på fordonsprogrammet, april 2006)

6. Metod

Undersökningen består både av kvalitativa och kvantitativa metoder. Enkät är en kvantitativ metod. Dock bestod enkäten här både av öppna och fasta svarsalternativ. Detta innebär att den både är kvantitativ och kvalitativ. De öppna svarsalternativen ger utrymme för personliga uppfattningar och är därmed kvalitativa. (Solvang & Holme, 1991/1997, s. 85) Resultatet av enkäten redovisas också både i siffror och i mer generella slutsatser och har därför både ett kvantitativt och ett kvalitativt perspektiv.

Intervjuer och samtal med lärare och skolledare är kvalitativa metoder. I en kvalitativ metod är det forskarens tolkning och uppfattning av information och sammanhang som är det centrala. (Solvang & Holme, 1991/1997, s. 76) Denna undersökning har således i sin helhet ett kvalitativt perspektiv vilket innebär att man studerar olika människors uppfattningar och tolkningar av verkligheten. Perspektivet blir således subjektivt. (Backman 1998, s.47) Det går inte att vetenskapligt säkert fastställa några objektiva sanningar.

6.1 Enkät

En enkät gavs ut till 147 elever i årskurs 1, 2 och 3 på elprogrammet, industriprogrammet och fordonsprogrammet. (Enkäten finns med som Bilaga 1.) Jag valde att ge ut enkäter till alla årskurser och en stor andel elever för att få en så stor bredd som möjligt och för att bortfall ofta förekommer. Dessutom är det intressant att få reda på om det finns några skillnader mellan de olika programmen.

I samband med att jag delade ut enkäten förklarade jag begreppet ämnesintegrering och gav, tillsammans med läraren i klassen, några exempel på ämnesintegrerade uppgifter som eleverna har arbetat med. Jag talade också om att alla frågor gällde svenskämnet, då detta inte framgick i enkäten.

Syftet med enkäten var att ta reda på vad eleverna tycker om att arbeta ämnesintegrerat med svenskämnet och karaktärsämnena och om de anser att detta ökar deras motivation och för och kunskaper i svenskämnet. Vidare innehöll enkäten frågor om deras syn på ämnet svenska, om de anser att det är viktigt och vad i ämnet som är viktigt för dem. Enkäten innehöll också en fråga om vad eleverna tycker om *Gymnasieskolan 2007* och dess betoning på att kärnämnen ska utformas efter programmets inriktning.

6.2 Intervjuer

Jag har genomfört en intervju med skolans rektor och en intervju med två lärare på fordonsprogrammet, en kärnämneslärare och en karaktärsämneslärare. Dessa lärare har varit länge på skolan och har därmed upplevt viktiga förändringar i skolans organisation och de var med från början i utvecklingen av ämnesintegrering och integrerade arbetslag. Dessutom är

fordonsprogrammet, som nämns ovan, det program där arbetet med ämnesintegrering är mest utvecklat. (Intervjufrågorna i båda intervjuerna redovisas i Bilaga 2.)

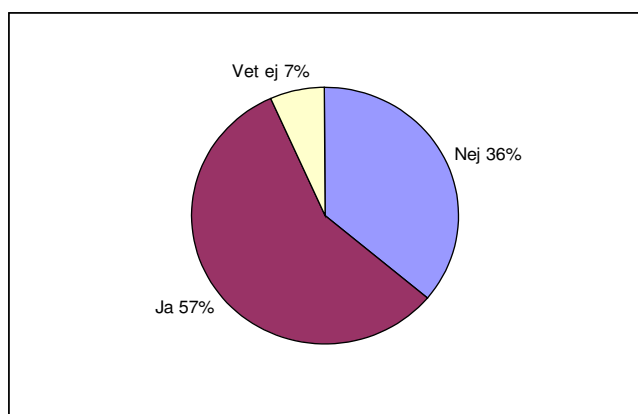
7. Resultat

7.1 Enkät

Undersökningen visar att en majoritet av de 147 eleverna är positiva till ämnesintegrering som metod. De flesta tycker att ämnesintegrering är *givande* eller *ganska givande*. Eleverna menar att det blir roligare att arbeta med sådant som man är intresserad av och med sådant som man kommer att ha nytta av i sitt yrkesliv. Många uttrycker att de ser sammanhang mellan ämnena och att mer praktiskt arbete är motiverande. Några kommentarer är: ”det ger en bättre helhetsbild av vad man lär sig”, ”lär mig att koppla mina kunskaper till det jag gör i det dagliga livet”, ”omväxling”, ”rikare innehåll”, ”Det är bra för att man gör något inom det område man gillar + att man gör något som man måste ha och då kan det bli roligare”.

Nedan ges en sammanställning av resultatet av övriga frågor med alla 147 deltagare i enkätundersökningen, på de tre programmen. Några bortfall finns i undersökningen på grund av oklara svar eller då en del frågor inte har besvarats. Detta redovisas som *inget svar* i diagrammen och tabellerna.

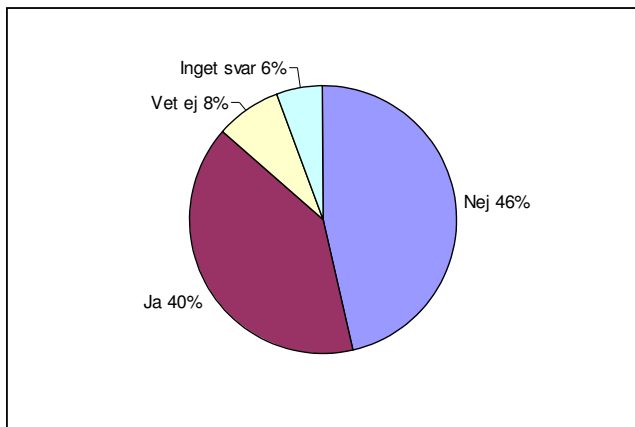
Figur 1: Ökar ämnesintegrering din motivation i svenskämnet?

Figur 1 visar att en majoritet av eleverna anser att deras motivation ökar med ämnesintegrerad undervisning. Dock menar en ganska stor andel att den *inte* gör det. Några kommentarer till ökad motivation är: ”man blir väl mer motiverad om ämnet handlar om något man är

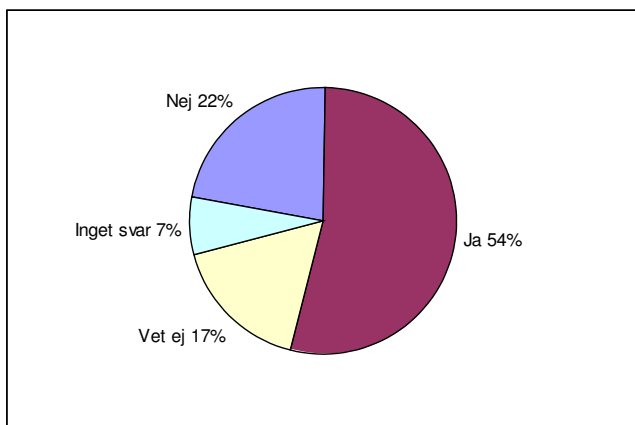
intresserad av”, ”om man gör något som leder någonstans får man mer motivation”, ”man lär sig saker som har med ens framtid att göra”, ”man känner att man har mer användning av det”. Många av dem som inte anser att motivationen ökar, kommenterar att svenskämnet i sig är tråkigt eller att de är allmänt skoltrötta. En kommentar är : ”Kan bli för mkt el”

Figur 2: Ökar ämnesintegrering ditt intresse för svenskämnet?

Figur 2 visar att en majoritet av eleverna anser att intresse för svenskämnet *inte* ökar. Många kommentarer handlar om att svenskämnet är tråkigt och att intresse inte finns. Men en nästan lika stor del anser att intresset ökar. Några kommentarer är: ”Får ju jobba med det jag är intresserad av”, ”man känner att man har mer användning av det man lär sig”, ”man får lära sig att kombinera sitt yrke med sitt språk” Av det som redovisas som *inget svar* på denna fråga är 2 procent inget svar och 4 procent oklara svar.

Figur 3: Ökar ämnesintegrering dina kunskaper i svenskämnet?

Figur 3 visar att en majoritet av eleverna anser att deras kunskaper ökar med ämnesintegrering. Många elever drar slutsatsen att kunskaperna ökar, därför att motivation och intresse för ämnet ökar. Därmed arbetar de mer och lär sig mer. Några kommentarer är: ”man lär sig mer när man har kul”, ”vi lär oss vanliga saker plus industrisaker”. Många kommenterar att det är ordkunskapen som ökar, då speciellt när det gäller yrkestermer. I denna fråga är det fler som svarat *vet ej* än i frågorna om motivation och intresse. Det som är redovisat som *inget svar* här är oklara svar. Alla elever har svarat på frågan.

Tabell 1: Vad tycker du om innehållet i ämnet svenska?

	Intressant	Viktigt
Ja	11%	37 %
Ganska	65 %	48 %
Nej	24 %	12 %
Inget svar	-	3 %

Tabell 1 visar att en stor majoritet av eleverna anser att svenskämnet är ganska intressant. Fler än de som anser att det är intressant anser att det är viktigt. Av det som redovisas som *inget svar* är 2 procent inget svar och 1 procent oklart svar.

Tabell 2: Vad är viktigt för dig inom svenskämnet?

	Att läsa	Att skriva	Muntligt framförande	Litteraturhistoria
Mycket viktigt	48 %	26 %	20 %	3 %
Viktigt	26%	54 %	48 %	16 %
Inte viktigt	14 %	5 %	14 %	49 %
Inget svar	12 %	15 %	18 %	32 %

Tabell 2 visar att en majoritet anser att läsa, skriva och muntligt framförande är *viktigt* eller *mycket viktigt*. Litteraturhistoria är dock enligt nästan hälften *inte viktigt* och en stor andel har

inte gett något svar. Av andelen *inget svar* totalt av alla frågor, är endast 4 procent *oklart svar* och resten *inget svar*. Ett fåtal skrev någonting under *annat*, för få för att det ska kunna redovisas i siffror. Några förslag var grammatik och ordförråd.

En majoritet av eleverna är positiv till *Gymnasieskolan 2007* och dess betoning på en anpassning av kärnämnenas innehåll efter programmets inriktning. Av de 147 eleverna, så svarar 102 elever att en sådan anpassning vore bra. Detta, anser många elever, borde öka både intresse för och motivation i kärnämnen. Några kommentarer är: ”Om man tar något tråkigt t.ex. svenska och blandar det med något jätteroligt t.ex. verkstad eller arbetsmiljö och säkerhet då blir det ju hyfsat kul i varje fall”, ”Man blir mer motiverad”, ”Bra, svenska undervisningen blir mer relevant”

De elever som är negativa till *Gymnasieskolan 2007*, (åtta elever), anser att alla ska ha samma svenskundervisning för att det annars blir orättvist. Alla ska ha samma förutsättningar. Ett annat argument är att om man ångrar sig och inte vill bli t.ex. elektriker så får man svårt att plugga vidare sedan. Av de övriga eleverna var det 14 som svarade *vet ej*, 17 elever svarade inte och sex elever menar att det finns både för- och nackdelar med en anpassning av kärnämnen. Dessa för- och nackdelar är just dem som de positiva och negativa eleverna uttrycker.

7.1.1 Skillnader mellan programmen

När det gäller motivation och intresse, så anser en större andel elever på fordonsprogrammet än på de andra programmen att dessa ökar. Nästan 70 procent av eleverna på fordonsprogrammet anser att deras motivation i svenskämnet ökar, i jämförelse med drygt 45 procent på industriprogrammet och drygt 50 procent på elprogrammet. När det gäller intresse för svenskämnet anser nästan 60 procent av eleverna på fordonsprogrammet att det ökar, medan endast ca. 34 procent på industriprogrammet och ungefär 37 procent på elprogrammet anser att intresset ökar.

7.2 Intervju med rektorn

Enligt rektorn är skolan känd för sitt arbete med ämnesintegrering. När hon började på skolan 2002 hade hon visionen att skolan skulle synas och höras. När hon hörde talas om idéskola

och såg yrkesdelegationens kriterier för idéskolor, som bl.a. innehåller ämnesintegrering, så blev hon mycket intresserad av att söka. Hon visste ju att skolan är bra på ämnesintegrering. Hon trodde att det skulle vara bra för skolan och dess utveckling att profileras som idéskola. Hon ville dock inte anmäla sig på egen hand. För henne är det viktigt med demokratiska beslut, att alla är med. Hon samlade därför lärarna och frågade om de var intresserade av detta och en stor majoritet sade ja.

Att anmäla sig till idéskola var också ett steg i att närma sig *Gymnasieskolan 2007*, som ju betonar ämnesintegrering och att utveckla skolans arbete på detta område så att det så småningom inte syns i undervisningen, utan blir ett självklart arbetssätt.

På frågan om vilka förutsättningar som behövs för att ämnesintegrering ska fungera så menar rektorn att fysiska förutsättningar är viktiga, att kärnämneslärare och karaktärsämneslärare är i närheten av varandra. Tid är också en viktig förutsättning, att det finns tid för ämnesintegrerade projekt, såsom miniprojekt. Ibland är detta schemalagt.

Hon nämner några viktiga arbetsmetoder i arbetet med ämnesintegrering. Miniprojekten ger eleverna en helhet i utbildningen. Att både kärnämneslärare och karaktärsämneslärare gör besök på elevernas arbetsplatsförlagda utbildning är också en viktig aspekt. Genom detta visar lärarna att de arbetar tillsammans.

Den respons hon upplever att hon har fått från eleverna, när det gäller ämnesintegrerade projekt, är att de tycker att det är ett roligt sätt att arbeta. Hon tror också att det ökar motivation och intresse hos eleverna.

Under de tre år hon har varit rektor på skolan, så har hon märkt en förändring, bl.a. i statistik över antalet sökande och antal godkända. På frågan om vad hon tror att skolans ökade popularitet beror på så nämner hon elevambassadörerna som sprider positiva upplevelser till nya elever. Elevambassadörerna går ut till niorna och informerar om skolan. Ämnesintegrering är också en del av den ökade populariteten, tror hon. Fungerande arbetslag och samverkan mellan lärare ger en positiv miljö som smittar av sig på eleverna.

Under min verksamhetsförlagda utbildning på skolan har jag vid flera tillfällen hört uttrycket att det finns en speciell ”anda” på skolan som står för ett positivt klimat. Rektorn tror att kontakten mellan lärare är en oerhört viktig orsak till detta. Det gemensamma fikat varje dag, då alla lärare på skolan samlas skapar en gemenskap. Skolan har också regelbundet arbetsplatsträffar, där alla lärare från de olika arbetslagen träffas.

7.3 Intervju med lärare

Kärnämnesläraren som intervjuades undervisar i ämnet svenska och har varit på skolan och fordonsprogrammet sedan 1997. Då hon började var arbetet med att bilda arbetslag i starten. Karaktärsämnesläraren, som har arbetat på skolan sedan 1988, har upplevt stora förändringar organisationsmässigt under dessa år. Då han började hade, som nämns ovan, eleverna kärnämnesundervisning i en annan skolbyggnad på andra sidan vägen. Därför hade han och de andra yrkeslärarna ingen kontakt med dem som undervisade i de teoretiska ämnena. Därmed fanns det heller inte något samarbete.

Förflyttningen av kärnämnesundervisningen och tillkomsten av kärnämneslärare på skolan i början av 1990-talet gjorde att en utveckling mot ett samarbete mellan kärnämneslärare och karaktärsämneslärare kunde börja. Som nämns ovan så hade ett arbete med att bilda arbetslag på fordonsprogrammet just börjat 1997 när kärnämnesläraren började arbeta på skolan. På frågan om de har märkt någon skillnad på elevernas studieresultat under den tid deras tid som lärare på skolan så svarade kärnämnesläraren att när hon började på skolan, så var fordonsprogrammet ett program med elever som inte kom in på något annat program. Idag är det ett populärt program. Skolan har ett bra rykte, så det är fler som söker.

Lärarna tror, liksom rektorn, att skolans ökade popularitet beror mycket på skolans elevambassadörer. Eleverna på skolan trivs bra och detta sprids till dem som ska söka till gymnasiet. Det är alltså skolans marknadsföring som betyder mest när det gäller skolans ökade popularitet, tror lärarna. Men karaktärsämnesläraren menar också att det finns en helhet på skolan som uppskattas. Kanske kan också den vara en bidragande orsak till skolans goda rykte menar han.

Svenskläraren tror att orsaken till det ökade antalet godkända i ämnet svenska är att skolan har en stor andel sökande och programmet är populärt. Därmed har de elevernas meritvärde ökat och de är också mer studiemotiverade.

Båda lärarna tror att ämnesintegrering ökar motivation och intresse hos eleverna. Framför allt så tror de att elever trivs bra när de ser att lärarna arbetar tillsammans. Karaktärsämnesläraren ger ett exempel på ökad motivation hos eleverna när det gäller läsning. En lärare i svenska gav eleverna i en klass på fordonsprogrammet uppdraget att läsa klart en bok från slutet av vårterminen fram till hösten. De protesterade och tyckte inte att det var någon bra idé. Då kom karaktärsämnesläraren in i klassrummet och läraren frågade honom inför eleverna om han läser böcker och hur många han kommer att läsa under sommaren. Han svarade att han visst läser böcker, ungefär en i veckan. Då läser han alltså ca. tio böcker under sommaren. Eleverna blev förvånade.

Läraren menar att när han visar att han läser, så ger det mer effekt än när svenskläraren vill att eleverna ska läsa. Han visar att det är intressant att läsa och då ökar elevernas motivation till att göra det. Detta är ett konkret exempel på samverkan mellan lärarna. De syns tillsammans och de visar intresse för varandras ämnen inför eleverna. Karaktärsämnesläraren uttrycker att det är viktigast att synas tillsammans. Med det gör man de största vinsterna. Men de är inte statistiskt mätbara.

Att läsa är oerhört viktigt och berikande. Många av dessa elever läser inte böcker frivilligt och de har ofta lite erfarenhet av att läsa. Kärnämnesläraren som jag har intervjuat menar att det som hon tycker är viktigast för dessa elever i ämnet svenska är just att de ska våga läsa mer. För att få eleverna att börja läsa, så får de välja bok fritt, åtminstone den första boken. Ibland läser de en bok tillsammans i klassrummet och ibland lyssnar de på inledningen till en bok för att fånga intresse att läsa vidare.

På frågan hur mycket hon anpassar undervisningen i svenska till elevernas yrkesval så uppskattar hon att hon gör det till ungefär 50 procent, även om det är svårt att uppskatta sådant. Men hon betonar att eleverna inte bara vill ha inslag av fordon i svenskan. De vill ha ”vanlig” svenska också. Så hur anpassar hon innehållet? Hon försöker ständigt att hitta texter

som är tillgängliga för eleverna. Dessa kan handla om något som har med deras framtida yrke att göra, om t.ex. bilar. De arbetar mycket med texter.

Men läraren använder inte bara texter utanför den traditionella litteraturen. Hon försöker också att hitta texter av kända författare som tar upp ett ämne som berör elevernas programval. Ett exempel hon ger är Stig Dagermans novell *Att döda ett barn*, som ju handlar om en bilolycka. På det sättet blir eleverna bekanta med författare som de kanske aldrig annars hade läst. Detta är bra, för det ökar deras allmänbildning inom litteraturen och de får chansen att möta den sortens texter.

På frågan om vad som är skillnaden mellan att undervisa på fordonsprogrammet och ett teoretiskt program så menar läraren att elevgrupperna har olika förutsättningar. Eleverna på ett studieförberedande program är vana med att läsa och skriva och gör det i olika utsträckning på fritiden. Det är inte eleverna på ett yrkesförberedande program vana med på samma sätt. Hon menar att när man jobbar på ett studieförberedande program så räcker det oftast med att vara intresserad av sina ämnen. Men när man arbetar på ett yrkesförberedande program, så måste man också vara intresserad av pedagogik.

Samarbetet mellan lärarna är alltid synligt för eleverna. Ett exempel som beskrivs ovan är när karaktärsämnesläraren kommer in i klassrummet under lektionen i svenska och pratar med eleverna om sina läsvanor. Ett annat bra exempel på synligt samarbete är att karaktärsämneslärare ibland håller i en lektion i engelska när den ordinarie läraren är borta, istället för att man tar in vikarie eller löser det på annat sätt. Ett tydligt samarbete sker också i kunskapsverkstaden som beskrivs ovan. Målet med ämnesintegrering är enligt lärarna att utvecklas inom detta. Till hösten ska två programråd inom arbetslaget utses som ska arbeta med att utveckla arbetet.

8. Diskussion

8.1 Resultat av enkäten

Sammantaget visar resultatet av enkäten *positiva* tendenser när det gäller attityden till ämnesintegrering. En ganska stor majoritet av eleverna är positiv till *Gymnasieskolan 2007* och dess betoning på att innehållet i kärnämnen ska utformas efter programmets inriktning.

Många elever uttrycker att en sådan anpassning skulle göra att det känns nyttigare och roligare med svenska. Som en elev uttrycker det: ”om man gör något som leder någonstans får man mer motivation”. En majoritet anser också att motivationen i svenskämnet ökar med ämnesintegrering, och drygt hälften att kunskaperna ökar. En majoritet anser också att det är *givande* eller ganska givande med ämnesintegrering.

Det är dock inte en stor majoritet som anser att motivation och kunskaper ökar, och fler anser att intresset för svenskämnet *inte* ökar. Intressant är dock att en större andel elever på fordonsprogrammet än på de andra programmen, anser att motivation i och intresse för svenskämnet ökar. Nästan 70 procent anser detta, vilket är en ganska hög siffra. Om detta beror på att programmet har kommit längst när det gäller samarbete mellan lärarkategorier och ämnesintegrering är dock svårt att fastställa.

En större andel elever uttrycker att en anpassning av kärnämnen efter programmets inriktning skulle öka motivation och intresse för svenskämnet, än de som anser att den ämnesintegrering de har *idag* ökar motivation och intresse. Detta tyder kanske på att eleverna efterlyser en än mer utvecklad integrering än den de har nu. Arbetet med att integrera kärnämnen och karaktärsämnen är också, menar rektorn, under utveckling på skolan. Målet är att det ska bli en större del i undervisningen och att utbildningen ska uppfylla de kriterier som *Gymnasieskolan 2007* strävar efter.

En bra fråga i enkäten skulle ha varit om eleverna på respektive program anser att de har tillräckligt med ämnesintegrering i undervisningen, för lite, eller för mycket, eftersom det skiljer sig mellan de olika programmen. Detta skulle kanske bättre klargöra elevernas attityd till arbetsmetoden.

När det gäller intresse så anser många elever att svenskämnet är *ganska intressant*. De flesta elever som inte har intresse för svenskämnet anser ändå att det är ett viktigt ämne. De är alltså medvetna om att det är någonting de behöver. Detta tyder på att intresse finns om bara innehållet känns relevant, vilket skolan borde ta vara på. Att en så stor andel, nästan hälften, inte anser att litteraturhistoria är viktigt, beror kanske på att det är den del av svenskämnet vars innehåll ligger längst ifrån elevernas egen tid och verklighet.

Om elevernas kunskaper ökar är svårt att mäta och uppskatta. Andelen bortfall är också större på frågan om kunskaper än på de andra frågorna, vilket tyder på att den är svår att besvara. Det är troligtvis lättare att vara medveten om huruvida ens intresse för och motivation i ett ämne ökar, än om ens kunskaper ökar.

Ett fåtal elever hade svårt att förstå begreppet *ämnesintegrering*. Jag förklarade därför, ibland flera gånger, vad det innebär. Endast en elev uttryckte i enkäten att han inte förstod begreppet ämnesintegrering. Detta kan bero på att han missade genomgången när begreppet förklarades. Om fler elever var osäkra på innebörden är en möjlighet, men svårt att veta. Man måste också i resultatet ta med faktorer som att eleverna har haft ämnesintegrerade uppgifter i olika utsträckning. Det kan därmed vara så att de antar hur det skulle vara *om* de hade det. Eleverna har också olika stort intresse för svenskämnet från början och olika erfarenheter av ämnet. Enkäten visar således på *attityder* och *tendenser*, vad eleverna *tror* och *upplever*.

8.2 Allmän diskussion

Det verkar finnas en allmän syn på vilka förutsättningar som behövs för att ämnesintegrering ska fungera. Gemensamt för den undersökta gymnasieskolan och de skolor som Rudhe (1996) har undersökt är att de har organisatoriska förutsättningar. Dessa är *fysiska*, bl. a. gemensamma lokaler för kärnämnes- och karaktärsämnesundervisning, *tid*, t.ex. schemalagd ämnesintegrering och samarbetet i arbetslag och *vilja* till samarbete hos lärarna.

Ett tydligt samarbete mellan lärarkategorierna är gemensamt för de olika skolorna. I de skolor som Rudhe (1996) har undersökt, ökade elevernas engagemang och motivation i kärnämnen när kärnämneslärare och karaktärsämneslärare började samarbeta. När lärarna medverkar under varandras lektioner och deltar i diskussioner om varandras ämnen inför eleverna, så suddas gränserna mellan ämnena ut. Eleverna upplever då inte ämnena som åtskilda i samma utsträckning. Hellsten och Prieto (1998) menar att om en tydlig uppdelning av ämnena sker, så förstärker man elevernas ointresse i kärnämnen.

Om elevernas ökade studieresultat beror på ämnesintegrering går inte att fastställa. Ett ökat studieresultat kan bero på en rad olika faktorer som är svåra att mäta. En orsak, som tas upp,

är det ökade antalet sökande till skolan som gör att intagningspoängen till programmen är högre och att eleverna har högre betyg än tidigare. Detta visar däremot att arbetet med ämnesintegrering inte försämrar elevernas studieresultat i svenskämnet. I

Yrkesutbildningsdelegationens presentationen av skolan uttrycks det dessutom att eleverna fick bättre betyg när kärnämneslärarna och karaktärsämneslärarna började samverka.

Skolledaren och lärare *tror* att ämnesintegrering kan vara en del av elevernas ökade resultat, därför att samarbete mellan lärarkategorier och ämnen leder till ett positivt klimat på skolan och att eleverna genom detta ser en helhet vilket gynnar deras trivsel i utbildningen. Detta kan också kopplas till de motivationsfaktorer som Hedin (1997) tar upp; positiva känslor och stimulans som leder till ökad motivation i studierna.

I intervjuerna med skolledaren och lärarna uttrycks också att ämnesintegrering är någonting som eleverna uppskattar och att det troligtvis bidrar till ökat intresse för och motivation i svenskämnet, bl.a. på grund av samverkan mellan olika lärare och för att yrkeslärarna visar engagemang för svenskämnet. Än mer uttrycks detta av svenskläraren på industriprogrammet som menar att svenskämnet uppskattas mer när det integreras med den praktiska verksamheten.

Elever har olika bakgrunder och förutsättningar för att klara av gymnasieskolan. Elevers motivation och resultat kan bero på en rad olika faktorer utöver de som tagits upp i denna uppsats. Men det som genomgående tas upp av teoretiker, undersökningar och lärare i uppsatsen är att det finns behov av en anpassning av innehållet i kärnämnesundervisningen på yrkesförberedande program, så att det tilltalar eleverna. Lpf 94, kursplanen för ämnet svenska, forskare och rapporter inom området som presenteras, uttrycker alla att lärande sker bäst när elevernas intressen, behov och förutsättningar tas tillvara i undervisningen. Både Öhmans (2003) och Wahlströms (1999) undersökningar visar tendenser till ökat intresse för kärnämnen när elevernas intressesfär tas tillvara i undervisningen. Detsamma gäller för de skolor som Rudhe (1996) har undersökt.

Det är viktigt att alla elever, oavsett vilket gymnasieprogram de går, får samma möjligheter till att studera vidare på högskolan. De elever som inte väljer det yrke som de har tänkt under

gymnasietiden behöver en möjlighet att välja nya vägar utan krångel. Detta var också ambitionen med 1991 års gymnasiereform. Att alla får tillgång till en bred utbildning är en demokratifråga. Men det som skulle bli en demokratifråga blev på ett sätt odemokratisk. Problemet med reformen var just att kärnämnen, som var de som fick större utrymme i yrkesutbildningen är utformade i en studieförberedande tradition. De passar inte elever på yrkesförberedande program och detta är, enligt Skolverkets rapport (Hellsten & Prieto 1998), en av orsakerna till att många av dessa elever inte klarar av gymnasieskolan.

En annan viktig demokratifråga är just att alla får tillgång till en bra utbildning oavsett tidigare erfarenheter och förutsättningar. Enligt Dewey (1916/1997) kan skolan således inte bidra med färdiga kunskaper som eleverna ska ta till sig, utan eleverna måste få utveckla sin egen förmåga och gå i skolan för sin egen bildnings och personliga utvecklings skull. Målen måste kännas meningsfulla för eleverna. Många elever i enkäten uttrycker också att svenskämnet känns mer meningsfullt när det integreras med ett karaktärsämne. Att undervisningen känns meningsfull är också en förutsättning för lärande.

Svedner (1999) menar att eleverna inte kan ta till sig det som de ska göra i litteraturläsning om det de läser inte intresserar dem. Ett ointresse skapar inte några förutsättningar för att ta till sig innehållet i undervisningen. Om eleverna inte ser att svenskämnet är relevant i deras liv och verklighet, så engagerar de sig inte i det och då skapas inga förutsättningar för lärande. Då kan dem inte utveckla sitt språk på bästa sätt. Svenskämnet ska bidra till att utveckla eleverna. Genom litteraturläsning får de tillgång till andra perspektiv och liv. Det är viktigt att låta eleverna själva välj böcker. Detta ger förutsättningar för vad Hedin i Hedin och Svensson (1997) kallar *inre* motivation.

Liksom svensklärarna på den undersökta skolan förmedlar till sina elever, så behöver inte svenskämnet innebära att man läser Strindberg. Man kan läsa texter vars innehåll och teman ligger nära elevernas intressen och framtida arbetsliv. Svenskämnet får inte bli ett ämne som bara hör till en viss grupp av elever utan det måste göras tillgängligt för alla. Det får inte heller ses som mindre fint att inte läsa klassiker.

Att samhället värderar studieförberedande program högre än yrkesförberedande program, framkommer i rapporten (Hellsten & Prieto, 1998) där det konstateras att gymnasiereformen genom att införa mer tid för kärnämnen i yrkesutbildningen, befäste de studieförberedande programmens höga status. Och så sent som 2003 skriver Lindberg att det är kärnämnen, utformade i den studieförberedande traditionen, som anses kunna utöka elevernas kunskaper inför det framtida yrkeslivet. Att yrkeslivets utveckling, mot en mer skriftspråklig tradition, också leder till krav på förnyad kunskap inom yrkesutbildningen uppmärksammas inte.

I arbetet med ämnesintegrering sammanför man de två kulturer som Hellsten och Prieto (1998) nämner; den akademiska studiekulturen och yrkeslivet kultur. Detta borde höja statusen på programmen, inte för att eleverna får en mer teoretisk utbildning, utan för att de får en undervisning i svenskämnet som berör dem och som är anpassad och utformad för elever utan studievana och för dem som är mer intresserade av praktik. Om teori och praktik separeras i undervisningen så ser inte eleverna någon koppling mellan sin egen verklighet och egna erfarenheter och skolans innehåll. Det finns då också, som Sundgren (2005) menar, en risk att eleverna känner att deras praktiska kunskaper nedvärderas i skolan. Om dessa förs samman så borde det skapas en förståelse för att teoretisk kunskap behövs i det praktiska arbetet och att praktiska moment kan beskrivas i teori. Eleverna inser då att de behöver båda kunskaperna i sitt framtida yrkesliv. Lpf, 94, förespråkar också att lärarna i undervisning för samman teori och praktik.

8.3 Avslutande reflektioner

Det är mycket viktigt att statusen på yrkesförberedande program höjs och att innehållet i undervisningen, speciellt i kärnämnesundervisningen, anpassas efter programmets inriktning. Kärnan i svenskämnet är förmågan till kommunikation. Genom förmågan att uttrycka sig kan man delta i samhället och påverka sin livssituation. Det är också viktigt för varje individs identitet. Det är väsentligt att förmedla till elever på yrkesförberedande program att språk är viktigt för alla, även för dem.

Att lyssna på eleverna är viktigt om man vill värna om en demokratisk skola. Det är viktigt att skolan också lyssnar på de elever som är negativa till ämnesintegrering och att lärare är medveten om att det kan finnas negativa aspekter, som att det, vilket några elever i enkäten

uttrycker, kan bli för mycket fokus på programmets karaktärsämne. Det gäller att hitta en balans i undervisningen.

De viktigaste slutsatserna är att svenskämnet måste anpassas till elevgruppen och att samverkan mellan kärnämnen och karaktärsämnen, integration av teori och praktik, skapar en helhet i utbildningen. Detta är också vad *Gymnasieskolan 2007*, står för. Denna helhet leder förhoppningsvis till att eleverna på yrkesförberedande program känner att svenskämnet är relevant för dem och viktigt för dem i deras framtida yrkesliv, vare sig de studerar vidare eller om de börjar arbeta efter gymnasieskolan.

8.4 Vidare forskning

I denna uppsats har många områden inom och aspekter av kärnämnesundervisning på yrkesförberedande program fått uteslutas, då det skulle ha tagit för mycket tid och för att arbetet hade blivit för stort. Undersökningen skulle kunna fördjupas när det gäller lärarnas undervisning i svenskämnet, deras arbetsmetoder och tankar kring elevgrupperna. Det vore också intressant att ta reda på mer om de aktuella elevernas läsvanor och tankar kring svenskämnet. Enkäten och de samtal och intervjuer som har gjorts med lärare har endast gett en kortfattad bild av detta.

En jämförande undersökning av andra gymnasieskolor med yrkesförberedande program vore givande, liksom att se hur arbetet med ämnesintegrering har utvecklats och ser ut på den undersökta skolan om några år, när *Gymnasieskolan 2007* har funnits under en tid. Detta skulle kunna visa vad detta har gett för resultat när det gäller elevernas studier och vad eleverna tycker om utbildningen.

9. Sammanfattning

Elever på yrkesförberedande program har sämre resultat i kärnämnen än elever på studieförberedande program. Ett sätt att göra kärnämnen tillgängliga och öka elevernas motivation och intresse är *ämnesintegrering*. Detta innebär att kärnämnen och karaktärsämnen samverkar i undervisningen.

1991 genomfördes en gymnasiereform som innebar att de tvååriga yrkesutbildningarna blev treåriga och yrkesförberedande. Syftet var att utbildningen inte bara skulle förbereda eleverna för ett yrke, utan också ge dem möjligheter att studera vidare på högskola. Utbildningen skulle också ge eleverna ett bredare kunskapsområde på grund av arbetslivets och samhällets krav på detta.

Ett problem, som tas upp i olika undersökningar, har dock varit att kärnämnen som utökades i den nya gymnasieskolan, inte är utformade för elever på yrkesförberedande program. De är utformade i en teoretisk studietradition. Detta är en orsak till att yrkesförberedande program har en större andel avhopp än studieförberedande program. Med gymnasieskolan 2007 betonas dock att kärnämnesundervisningen på yrkesförberedande program ska utformas efter innehållet på det aktuella programmet och att kärnämnen och karaktärsämnen ska samverka.

För att lärande ska ske krävs motivation. En förutsättning för motivation är att den studerande är intresserad av innehållet i undervisningen. Enligt både läroplaner och teoretiker måste också skolan anpassa undervisningen efter elevers behov, förutsättningar och intressen.

Tidigare undersökningar på området har visat tendenser till att elevers motivation och intresse för svenskämnet har ökat med ämnesintegrering som arbetsmetod. På den undersökta gymnasieskolan är arbetet med ämnesintegrering pågående och under utveckling. En enkätundersökning på skolan visar också tendenser till en positiv attityd till ämnesintegrering hos eleverna. Över hälften av eleverna anser att deras motivation och kunskaper i svenskämnet ökar och nästan hälften anser att deras intresse för ämnet ökar.

I intervjuer och samtal uttrycker skolledaren och lärare att ämnesintegrering och samarbete mellan kärnämneslärare och karaktärsämneslärare leder till ett positivt klimat på skolan och elever som trivs. De tror också att ämnesintegrering är en bidragande orsak till elevernas ökade studieresultat och att det ökar elevernas motivation i och intresse för kärnämnen.

Referenslitteratur

Backman, J. (1998) *Rapporter och uppsatser* Studentlitteratur: Lund

Brodow, B. (1996) *Perspektiv på svenska, del 1, Helheten* Ekelunds förlag AB: Solna

Dewey, J. (1997) *Demokrati och utbildning*. (Sjödén, N. översättning) Bokförlaget Daidalos AB: Göteborg (originalarbete publicerat 1916)

Hedin, A & Svensson, L (red.).(1997) *Nycklar till kunskap* Studentlitteratur: Lund

Hellsten, Jan Olof, Héctor Pérez Prieto (1998) *Gymnasieskola för alla... andra. En studie om marginalisering och utslagning i gymnasieskolan* Skolverket kolla titel, om de är författarna och namnordning

Holme, I. M. & Solvang, B. K. (1997) *Forskningsmetodik. Om kvalitativa och kvantitativa metoder*. (Nilsson, Björn översättning) Studentlitteratur: Lund (originalarbete publicerat 1991)

Lindberg, V. (2003) *Yrkesutbildning i omvandling. En studie av lärandepraktiker och kunskapstransformationer* HLS Förlag: Stockholm

Rudhe, E. och Skolverket (1996) *Ur nöd – lust. Samverkan mellan kärnämnen och karaktärsämnen på program med yrkesämnen* Stockholm: statens skolverk. Liber distribution. AB CO Ekblad &Co: Västervik

Skolverket (2006 a) *SIRIS Information om kvalitet och resultat*

http://alcazar.skolverket.se/portal/page?_pageid=33,42510&_dad=portal30&_schema=PORTAL30 2006-05-10

Skolverket (2006 b) *Samverkan mellan kärnämnen och karaktärsämnen*

<http://www.skolverket.se/sb/d/457/a/2070> 2006-04-25

Skolverket (2006, c) *Läroplan för de frivilliga skolformerna, Lpf 94, Länk till senaste lydelsen av Lpf94*

<http://www.skolverket.se/sb/d/468> 2006-04-25

Skolverket (2006 d) *Regeringens proposition 2003/04:140*
<http://www.skolverket.se/content/1/c4/20/57/prop.pdf> 2006-05-15

Skolverket (2006 e) *Elva steg*
<http://www.skolverket.se/sb/d/457> 2006-06-06

Skolverket (2006 f) *Kursplanen för ämnet svenska*
<http://www3.skolverket.se/ki03/front.aspx?sprak=SV&ar=0506&infotyp=8&skolform=21&id=SV&extraId=> 2006-04-25

Skolöverstyrelsen (1990) *Information om budgetpropositionen 1991. 1991 års budgetproposition i sammandrag. (Sammanställning av: Britta Ekberg)* Avd. för planering och samordning: Stockholm

Sundgren, G. (2005) ”Klokskap och livsvisdom i stället för formell lärdom” *Pedagogiska magasinet*, 3/2005

Svedner, P.O. (1999) *Svenskämnet och svenskundervisningen – närbilder och helhetsperspektiv* Kunskapsföretaget: Uppsala

Wahlström, J. (2003) *Infärgning av kärnämnen på yrkesförberedande program. För att öka motivationen, förståelsen och intresset.* Luleå Tekniska Universitet. Pedagogiska institutionen (examensarbete) ISSN: 1402-1595

Yrkesutbildningsdelegationen (2006 a) *Idéskola för yrkesutbildning.*
<http://www.yrkesutbildningsdelegationen.se/projekt/index.shtml> 2006-05-03

Yrkesutbildningsdelegationen (2006 b) *Idéskola för yrkesutbildning. Vad är en idéskola?*
http://www.yrkesutbildningsdelegationen.se/projekt/ideskola_vad.shtml 2006-05-03

Yrkesutbildningsdelegationen (2006 c) *Om idéskola för yrkesutbildning*

<http://www.yrkesutbildningsdelegationen.se/ideskola/om.shtml#urval>

Yrkesutbildningsdelegationen (2006 d) *Idéskola för yrkesutbildning*

http://www.yrkesutbildningsdelegationen.se/projekt/ideskolarep_haninge.shtml 2006-05-03

Öhman, L. (1999) *Svenskämnet på gymnasieskolans yrkesförberedande program. Ett försök att påverka elevernas inställning till ämnet svenska*. Luleå Tekniska Universitet. Pedagogiska institutionen. (examensarbete) ISSN: 1402-1595

Bilaga 1

ENKÄT Ämnesintegrering: kärnämnen och karaktärsämnen

1. Hur givande tycker du att ämnesintegrerade projekt/uppgifter är? Sätt ett kryss.

INTE GIVANDE   GANSKA GIVANDE   GIVANDE   MYCKET GIVANDE

2. Vad är bra/inte bra med ämnesintegrering? _____

---

3. Ökar ämnesintegrerade uppgifter:

a) din motivation att arbeta i ämnet svenska?   JA   NEJ

På vilket sätt? _____

---

b) dina kunskaper i svenska?   JA   NEJ

På vilket sätt? _____

---

c) ditt intresse för svenska?   JA   NEJ

På vilket sätt? _____

---

4. Vad tycker du om innehållet i ämnet svenska? Sätt ett kryss.

Intressant   JA   GANSKA   NEJ

Viktigt   JA   GANSKA   NEJ

5. Vad tycker du är viktigt för dig inom ämnet svenska?

	INTE VIKTIGT	VIKTIGT	MYCKET VIKTIGT
Läsa			
Skriva			
Muntligt framförande			
Litteraturhistoria			
Annat _____			

6. Jämför svenskundervisningen i 9:an med din nuvarande på gymnasiet. Är det några skillnader? Är/var det roligare, mer intressant nu eller då? Motivera.

---

7. Med Gymnasium -07 kommer kärnämnens innehåll (som svenska och engelska) att anpassas mer till innehållet (el, industri etc.) i det program eleverna läser, Vad tycker du om denna förändring? Är det bra eller dåligt? Varför? Motivera ditt svar.

TACK FÖR HJÄLPEN!

Bilaga 2

a) Intervjufrågor till rektorn.

1. Hur kom det sig att du och skolan ansökte om att bli idéskola?
2. Vad är målsättningen med att vara en idéskola?
3. Vad tror du att skolans ökade popularitet beror på?
4. Vad tror du att skolans positiva anda och klimat beror på?
5. Vilka förutsättningar behövs för att ämnesintegrering ska fungera?
6. Har du fått någon respons från elever är det gäller ämnesintegrerade projekt?
7. Tror du att ämnesintegrering ökar motivation och intresse hos eleverna?

b) Intervjufrågor till lärarna.

1. Hur länge har ni arbetat på skolan och vilka är de största förändringarna organisationsmässigt under denna tid?
2. Har ni märkt någon skillnad på elevernas studieresultat?
3. Tror ni att ämnesintegrering ökar elevernas motivation och intresse i ämnena?
4. Hur är samarbetet mellan kärnämneslärare och karaktärsämneslärare synligt för eleverna?
5. Vad är målet för er med ämnesintegrering?
6. Vad tror ni att skolans ökade popularitet beror på?
7. (Till svenskläraren) Hur och på vilket sätt anpassar du din undervisning i svenska till elevernas yrkesprogram? Vad är skillnaden mot när du undervisade på ett teoretiskt program?
8. Vad tycker du är viktigast för dessa elever i svenska?